

Kárpáti József

A MELEG JOGSEGÉLY SZOLGÁLAT EGY ÉVE

A MELEG JOGSEGÉLY SZOLGÁLAT MEGALAKULÁSA, CÉLJAI, SZERVEZETE

Az Open Society Institut által támogatott és a Háttér Baráti Társaság a Melegekért Egyesület által alapított Meleg Jogsegély Szolgálat 2000. július 1. napján kezdhetette meg érdemi működését.

A Háttér Baráti Társaság a Melegekért 1996-tól működteti a Meleg Háttér elnevezésű telefonos lelkeségély szolgálatot, amely évente kb. 7000 telefonhívást fogad. A Meleg Háttér telefonszolgálatának eseteiből derült fény arra a tényre, hogy számos ügyfélnek a szexuális orientációjával összefüggésben komoly jogi problémákkal kell szembenéznie, s gyakran nincs olyan ügyvéd, jogi szakember, akihez bizalommal fordulhatna. Ez a felismerés hívta életre a Meleg Jogsegély Szolgálatot.

A Meleg Jogsegély Szolgálat célja minden olyan ügyben az operatív tájékoztatás és segítség nyújtása, amelyben az érintett fél leszbikus, meleg, biszexuális vagy transznemű (továbbiakban: meleg), és szexuális orientációjával összefüggésben hathatós jogi segítségre szorul. Az esetek egy csoportját képezik a diszkriminációs esetek, ezek mellett azonban igen fontos szerephez jutnak azok a problémák is, amikor – adott esetben konkrét jogsérelem hiányában ugyan, de a szexuális orientációval összefüggésben – komoly támogatás nyújtható. (Például élettársi szerződés, végrendelet készítése stb.) Ez utóbbi ügyekben a szolgálat szerepe azért lehet fontos, mert a szexuális orientációjukat felvállalni nem merő személyek részére melegbarát, toleráns ügyvédek biztosít, így lehetőséget ad a hathatós jogvédelemre, illetve a szakzerű képviseletre, esetenként a szolgálat fellépése megakadályozhatja a jogsérelmet.

A Meleg Jogsegély Szolgálat működésének első éve a szervezeti rendszer kiépítésével és az irányvonalak meghatározásával telt, de már e viszonylag rövid időszak alatt is sor került érdemi, konkrét esetek kezelésére. A jogi esetek túlnyomó része a Meleg Háttér elnevezésű telefonos lelkeségély szolgálathoz beérkezett hívások kapcsán került a szolgálathoz, de előfordultak olyan ügyek is, amelyeket az egyesület munkatársainak személyes kapcsolatain alapján vállalt fel.

Az első félévben kialakult a Meleg Jogsegély Szolgálat szervezete: a jogi személyiséggel rendelkező Háttér Baráti Társaság a Melegekért Egyesületen belül a közgyűlés által egy évre megválasztott *programvezető* lett felelős a működésért. A programvezető hivatását tekintve ügyvéd, az egyesülettel – a szervezeti viszonyon túlmenően, a technikai megvalósíthatóság érdekében – megbízásos jogviszonyban is áll. Feladatai közé tartozik a szolgálat működésének koordinálása, a partnerügyvédek felkutatása, a velük való kapcsolattartás, szakmai munkájuk figyelemmel kísérése. Gondoskodik a megfelelő reklámtevékenységről, felelős a hatályos jogszabályok betartásáért, a beszámolók elkészítéséért. Megszervezi a telefonos operátorok felkészítését és állandó szupervízióját.

A szolgálat – illetőleg a jogi személyiséggel rendelkező egyesület – három, a szakmában magasan kvalifikált, az emberi jogok iránt elkötelezett ügynevezett *partnerügyvéddel* dolgozik együtt: a határozott idejű megbízási szerződéseket az egyesület nevében annak elnöke, a szolgálat nevében pedig annak programvezetője jegyzi. A folyamatos rendelkezésre állásért jelképes összegű állandó megbízási díjban részesülnek, a sikeresen ellátott ügyekért – a mindenkorai lehetőségekhez képest – további díjazásban is részesülhetnek.

A programvezető és a partnerügyvédek a Meleg Jogsegély Szolgálat által hozzájuk irányított ügyfelektől díjazást nem fogadhatnak el, a díjazás forrása az Open Society Institut által a Háttér Baráti Társaság a Melegekért Egyesület részére ebből a célból folyósított juttatás.

A szolgálat a partnerügyvédeken kívül más ügyvédekkel is kapcsolatot tart: ezek közül megemlítenődök az ügynevezett *megkeresett ügyvédek*. A megkeresett ügyvédek olyan jogi képviselők, akik nem állnak állandó megbízási viszonyban a szervezettel, de egyedi ügyben az egyesület felkéri őket a közreműködésre, és szükség esetén a szolgálat céljaival összhangban az egyedi megbízási ellátásához szükséges tanáccsal, információkkal látja el. Amennyiben a megkeresett ügyvéd a szolgálat céljaival összhangban, sikeresen lép fel egyedi ügyben, díjazásban részesülhet.

Az ügyvédek mellett egyéb *szakértők* is rendelkezésre állnak: ők a területre megfelelő rálátással bíró,

HOMOSZEXUALITÁS ÉS HONVÉDSÉGI ALKALMASSÁG KÉRDÉSKÖRE

nem feltétlenül jogi végzettségű személyek, akik a szolgálat működésében, a telefonos operátorok felkészítésében, a szakmai munka előkészítésében vagy végrehajtásában munkájukkal ténylegesen részt vesznek.

A szolgálat eseteinek túlnyomó részét a telefonszolgálathoz befutó ügyek adják. A *telefonos operátorok* a felmerülő jogi problémák felismerésére, annak szakszerű kezelésére megfelelő, több napos képzésben vesznek részt, állandó lehetőségük van a konzultációra, és folyamatos a szupervízió is. Külön kiemelendő, hogy a képzés a személyes kompetencia kérdéseivel is foglalkozik, azaz annak felismertetésével, mikor lehetséges az adott problémát telefonos tájékoztatás vagy konzultáció keretei közt kezelni, s mikor van szükség felkészült jogi szakember segítségére.

Tekintettel arra, hogy a szolgálat eseteinek zömét a telefonszolgálathoz beérkezett hívások jelentik, elkészítettük a második félév hívásainak elemzését statisztikai szempontból is.¹ A hat hónap leforgása alatt 51 olyan telefonhívás érkezett, amelyben operátoraink jogi tájékoztatást adtak, konzultáltak, illetve partnerügyvédek szolgálatát ajánlották fel.

A hívók 9,8%-a volt nő, 90,2%-a férfi, 72,5%-a magát melegnek vallotta, 3,9–3,9%-a leszbikusnak, illetve biszexuálisnak, 5,9%-a heteroszexuálisnak mondta magát. A hívások 13,7%-ában nem derült ki a hívó szexuális orientációja. A telefonon jogi tanácsot kérők 29,4%-a volt vidéki, 70,6%-a budapesti. A hívók 58,8%-áról nem derült ki az életkora, a további 41,2% korcsoportonkénti megoszlása a következő: 18 éves korig 5, 9, 18–25 éves korig 19,6, 25–40 éves korig 11,77, 40 év felett 3,9% az összes hívás számához viszonyítva.

Tapasztalataink szerint az ügyvédhez irányított érdeklődők kb. 10%-a keresi fel az ajánlott jogi szakembert.

A MELEG JOGSEGÉLY SZOLGÁLAT ESETEI

Látható, hogy a szolgálat működése nem merül ki az ügyvédek esetkezelésében, a telefonos lelkisegély szolgálat munkatársai – ügyelve a kompetencia-határokról – is aktívan részt vesznek benne.

Az esetsorozat alábbi bemutatása nem a tudományos dokumentálás és a teljesség igényével történik, célja csupán annak megismertetése, hogy milyen gyakrabban előforduló, tipikus helyzetek okoznak Magyarországon jogi problémát a melegeknek. Az esetsorozatokon belül vagy azokhoz kapcsolva idézzük konkrét ügyeket is.

Három alkalommal fordultak hozzánk ügyfelek célzatosan a katonai alkalmasság kérdésében. Az érdeklődőknek tájékoztatást nyújtottunk a hatályos jogszabályok tartalmáról. A magyar jogi szabályozás a homoszexualitást deviációnak, azaz személyiségzavarnak tekinti.² Az erre vonatkozó rendeletek, amelyek mind a sorállományú, mind a hivatásos állomány alkalmassági kérdéseivel foglalkoznak, nem teszik lehetővé pusztán a homoszexualitás okán az alkalmatlanság kimondását, az alkalmasság kérdéskörében a személyek egyedi vizsgálatára koncentrálnak.

S. B. azzal a problémával fordult a szolgálathoz, hogy a katonai alkalmassági vizsgálat során eljáró pszichiáterek gunyoros, lekezelő hangnemben beszéltek hozzá, azzal rágalmozdították, hogy homoszexualitása pusztán ürügy arra, hogy elkerülje a katonai szolgálatot. S. B.-vel az eset után beszélgetett a szolgálat vezetője, akinek a nevezett elmondta, hogy máig is rossz élményként éli meg az eseményt, az orvosi, szakmai kompetencia-problémán túl a hozzáállás emberi méltóságát is sérti. Ebben az esetben a diszkrimináció speciális formája valósult meg: az eljáró hatóság az egyenlő bánásmód elvét sértette meg; a panaszos nem akart bírósághoz fordulni. A fiatalember a sorozáskor ideiglenesen alkalmatlan besorolást kapott, jelenleg az ismételt sorozást várja és az újabb döntést.

Az élettársi vagyonszövetség jogi jellege, élettársi szerződés kötése, végrendelet

A magyar polgári jog az Alkotmánybíróság döntésének következményeként 1996 óta ismeri el a melegek élettársi viszonyát.³ Sok esetben az együtt élő személyek nincsenek tisztában az élettársi viszony fogalmával, keletkezésével, joghatásaival, figyelemmel a jogviszony faktuális jellegére is.⁴ Számos esetben hívtuk fel az érdeklődők figyelmét arra a körülményre, hogy a magyar jog szerint az élettárs nem törvényes örökös, így nem mellőzhető a szabályszerű végintézkedés megtétele, amennyiben halála esetén párját vagyonaiból részeltetni kívánja.

Előfordult, hogy azonos nemű párok azzal keresték meg a szolgálatot, hogy írásbeli élettársi vagyonszövetségi szerződést szeretnének kötni. Egy esetben partnerügyvédünk élettársi vagyonszövetségi megállapodást készített, és ugyanezen élettársak közötti ajándékozási szerződést szerkesztett.

Zsarolás, fenyegetés

Viszonylag gyakoriak azok az esetek, amikor lelki erőszak miatt keresik meg a szolgálatot a sértettek. A panaszos gyakran a telefonos lelkisegély kérése közben vázolja fel a történeteket. Tipikus, hogy az elkövetők azzal fenyegetve veszek rá valakit arra, hogy

valamit tegyen (ne tegyen avagy eltűnjön), hogy amennyiben a követelésnek eleget nem tesz, a zsaroló felfedi a sértett homoszexualitását a család, a barátok, a munkahely avagy a hatóság előtt.

A rászorulóknak minden esetben ügyvédi segítséget ajánlottunk, azonban a sértett fél szinte sosem keresi fel a jogi szakembert: a melegek gyakran nem merik egy esetleges hatósági eljárásban felvállalni, hogy milyen ténnyel zsarolják meg őket. Jellemző, hogy a bűncselekmény áldozatai jobban félnek a negatív társadalmi hozzáállástól, mint amennyire bíznak a nyomozó hatóság következetes bűnüldözésében. Az esetek egy részében – úgy tűnik – azzal is hathatós segítséget nyújtunk, hogy meghallgatjuk a problémáját és elviekben tájékoztatjuk a jogi lehetőségekről.

Lopás, rablás, testi sértés

Gyakran fordulnak hozzánk olyan esetekkel, amelyek vagyon elleni bűncselekményhez, illetve személy elleni erőszakhoz kapcsolhatók, esetenként együtt fordulnak elő zsarolós, fenyegetéses ügyekkel. Sokszor homoszexuális partnere vagy prostituált bántalmazza a kliensét, esetenként meglopja, kirabolja. Néha szomszédok, ismerősök bántalmazzák a sértettet homoszexuális volta miatt.

Sajnos, ezen ügyekre is igaz, hogy a hívóink igen ritkán keresik fel partnerügyvédeinket, a hívások anonimitása miatt pedig a szolgáltatnak nem áll módjában a sértett felkeresése.

Munkaügyi diszkrimináció

A szolgálathoz klasszikus munkahelyi diszkrimináció tárgyában egy esetben fordult panaszos.

Az operátor tapasztalata szerint férfias hangú, fiatal lány hívta a szolgálatot, aki elpanaszolta, hogy azonos nemű partnerével mindketten villanyszerelők. A lehetséges munkáltatók arra való hivatkozással utasítják el jelentkezésüket, hogy a villanyszerelés nehéz fizikai munka.

A beleegyezési korhatár

A szolgálatot a Meleg Háttér telefonvonalán keresztül a tárgyidőszakban hét esetben keresték meg olyan ügyekkel, amelyekben valamely módon felmerült a beleegyezési korhatár kérdése. Egyes esetekben pusztán információszolgáltatásról volt szó: fiatalok hívtak érdeklődtek az azonos neműek közötti szexuális kapcsolat büntetőjogi vonatkozásairól. A másik esetcsoportban a fiatalok prostituált megzsarolja 18 év feletti partnerét azzal, hogy bizonyos anyagi szolgáltatásokat kér azért, hogy a nagykorú partnert ne jelentse fel a Btk. 199. §-a miatt.

Különösen kényes esetek ezek, hiszen jogászi szempontból nem lehet biztosítani a sértettet arról, hogy zsarolója biztosan megkapja méltó büntetését; ellenkezőleg, az a valószínűbb, hogy a rendőrség csupán a Btk. 199. §-a vonatkozásában vizsgálódik.

A Meleg Jogsegély Szolgálatot telefonon 2001 februárjában

kereste meg egy nő azzal, hogy édesapja, V. J. egy vidéki városban hónapok óta előzetes letartóztatásban van, a Btk. 199. §-a miatt büntetőeljárás folyik ellene, mert fiatalok, de nagykorúnak látszó partnerei előbb megzsarolták, majd – miután V. J. nem tett eleget követeléseiknek – feljelentették.

V. J.-t 2000. november 16. napján őrizetbe vették, két nap múlva a Városi Bíróság előzetes letartóztatásba helyezte, először egy hónap időtartamra. A terhelt ellen a nyomozás meglehetősen lassan, komótosan folyik. A terhelt egyébként a társadalomba beilleszkedett, büntetlen előéletű személy, életmódját, személyiségét két nagykorú, főiskolás gyermeke is mindenben elfogadja.

V. J. magánvállalkozó, az üzlet az egész család megélhetését biztosítja, a letartóztatással veszélybe került működése, jelenleg a leánya kénytelen az ügyeket intézni. V. J. a büntetőeljárás alatt egyre rosszabb pszichés állapotba került, a szabadságelvonás idegileg megerhelte.

2000. decemberében a bíróság 2001. április 18. napjáig ismételt meghosszabbította az előzetest azzal az indokkal, hogy fennáll a bűnismétlés veszélye. Az ügyesség állapontja is hasonló volt; a meghosszabbítás iránti előterjesztéssel „védeni” akarták a volt partnereket is...

Ezt követően kapcsolódott be az ügybe a Meleg Jogsegély Szolgálat: egyik ügyvédünk megkereste V. J. védőjét, majd személyesen is konzultált vele. A Meleg Jogsegély Szolgálat postán megküldte a jogi képviselőnek azokat a magyarországi eseteket, amikor az eljáró bíróság fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a kérdéses Btk. szakasz alkotmányossági kontrollját. Ezen túlmenően megküldtük az Amszterdam után⁵ című, a Háttér Társaság által kiadott felvilágosító, ismeretterjesztő könyvet is. Többszöri konzultáció és a megfelelő érvelés után – amiben szolgálatunk ismételt segítséget nyújtott – sikerült elérni, hogy V. J.-t szabadlábra helyezték 2001. április 18-i hatállyal. (A másodfokon eljáró megyei bíróság megváltoztatta az elsőfokú bíróság végzését, és a terheltet szabadlábra helyezte. A büntetőeljárás V. J. ellen jelenleg is folyik...)

A eset ékes bizonyítéka annak, hogy Magyarországon az egyetértő személyek közötti szexuális kapcsolatnak rendkívül súlyos következményei vannak/lehetnek. Külön kiemelendő, hogy a terhelt ellen a nyomozás kizárólag a Btk. 199. §-a alapján folyik, az úgynevezett „sértettek” majdnem nagykorú, beleegyező személyek voltak, a terhelt pedig normális, rendezett, családja által tolerált életvitelt folytatott.

A sajtó és a politika homofób megnyilvánulásai

Az Európai Unió Phare programja támogatásával a Labrisz Leszbikus Egyesület információs program beindítását célozta meg Melegség és megismerés címmel: a program középiskolai tanulóknak és oktatóknak szól, és a társadalomban a homoszexualitással kapcsolatban élő előítéletek eloszlátását célozta. Az előadássorozat megvaló-

sítása érdekében a szervezők egy fizetett hirdetést tettek közzé a *Köznevelés* című havilapban, melynek okán a jobboldali sajtó mind a lap főszerkesztőjét, mind a szervező egyesületet élesen támadta.

Az ellenkampány része volt egy az MDF által kiadott sajtóközlemény és a parlamentben egy MIÉP-frakciótag által 2000. december 28-án előterjesztett, az oktatási miniszterhez címzett homofób kérdés, amelyre az illetékes államtitkár valamivel visszafogottabb, ám hasonlóan meglelő válaszot adott.

A felvilágosító programmal kapcsolatban 2001. február 4-én a Magyar Televízió A Hét című műsorában megszólaltatott egy közhiatalnokot, aki vélhetően szándékosan (esetleg tudatlanságból) félretájékoztatta a nézőket mind a homoszexualitás természetét, mind az oktatási programmal kapcsolatos hatályos jogi szabályozás tartalmát illetően. Ezen túlmenően a műsor hangvétele, stílusa messzemenően alkalmas volt arra, hogy a közvéleményben az egész programról hátrányos kép alakuljon ki.

A Meleg Jogsegély Szolgálat eljáró ügyvédje a műsor szerkesztőjétől helyreigazítás közlésételét kérte, aminek a műsorszolgáltató nem tett eleget, ezért az egyesület sajtóhelyreigazítási pert indított a Magyar Televízió Részvénytársaság ellen. A bíróság elsőfokú ítéletében a felperes keresetét elutasította és kimondta, hogy a műsorban elhangzottak nem a tényállítás kategóriájába tartoztak, hanem a vélemény fogalmköréhez kapcsolhatók, s mint ilyenek, sajtóhelyreigazítás tárgyát nem képezhetik. A ítélet nem jogerős, ellene a Labrisz Leszbikus Egyesület fellebbezést terjesztett elő.

Az eddigi pervitelből úgy tűnik, hogy sajtóhelyreigazítással nem nagyon lehet harcolni az előítéleteség és a szándékos félretájékoztató ellen: egy ügyesen szerkesztett műsorban elhangzottak mindig beilleszthetők a vélemény kategóriájába.

A Meleg Jogsegély Szolgálat – más meleg szervezetekkel együtt – panasz formájában támadta az Országos Rádió és Televízió Testület előtt a Magyar Televízió A Hét című műsorában 2001. július 8. napján sugárzott, a VI. Leszbikus és Meleg Fesztiválról levetített összeállítást. A műsor a szolgálat álláspontja szerint a kiegyensúlyozott tájékoztatás követelményeit durván megsértette, a homoszexualitást egy önkényesen és egyoldalúan kiragadott bibliai idézet ismertetésével a halálos bűn fogalmával azonosította, a műsorban megszólaltatott szexuálpszichológus nem a tudomány mai állásával összhangban nyilatkozott a kérdéskörrel. Az összeállítás végén bemutatott klip pedig a szexuális erőszakot, a HIV-fertőzést és a homoszexualitást összekapcsolva, háborzongató effektusokkal bizonygatta a nézőknek a meleg mozgalom veszélyeit.

A Panaszbizottság az ügyben több órán át tartó nyilvános tárgyalást tartott, ahol a Meleg Jogsegély Szolgálat képviselője a szerkesztőnek egyezségi ajánlatot tett. Az ajánlatra érdemi válasz nem érkezett, ezért az ügy folytatódik.

Közjogi diszkrimináció. A Tarlós-ügy

2001. július 10. napján a Pepsi Sziget néven világszeret ismertté vált kulturális-szórakoztató fesztivál szervezői, továbbá Tarlós István, Óbuda-Békásmegyer polgármestere, a Budapesti Rendőrfőkapitányság közbiztonsági igazgatója és Óbuda-Békásmegyer Rendőrkapitányságának vezetője – a polgármester nyomatékos felkérésére – olyan tartalmú megállapodást kötöttek, amelyben az aláírók leszögezik, hogy a Szigeten semminemű „homoszexuális felvilágosító tevékenység” nem lesz. A Háttér Baráti Társaság a Melegéért Egyesület mint jogi érdekelt a szolgálat segítségével polgári pert indított a megállapodást aláírók ellen, kérve a szerződés érvénytelenségének, valamint az alkotmányos és személyhez fűződő jogok megsértésének a megállapítását. A bíróság első fokon a felperes ideiglenes intézkedés elrendelése iránti kérelmének helyt adva a támadott szerződés hatálybalépését végzésével felfüggesztette, így lehetőség nyílt arra, hogy a meleg szervezetek a Szigeten megtartsák eredetileg tervezett programjaikat.

Az ismertetett eseteken túlmenően számos kérdésben kérnek információt szolgálatunktól: hagyatéki ügyek, válóper, gyermekelhelyezés, gyermektartási esetek, de előfordult olyan ügyfél is, akinek az azonos nemű partnerével az új német életpartnerségi törvény alapján kötendő házasságához kapcsolódó hazai hatósági ügyintézésben nyújtott ügyvédünk segítségét.

A MELEG JOGSEGÉLY SZOLGÁLAT JÖVŐJE

A szolgálat céljai közé tartozik további esetek felvállalása, a jogaikban megsértett személyek megkeresése, a már felvállalt és folyamatban lévő ügyek további kezelése; kifejezett diszkriminációs esetek felkutatása, esetleg próbaperek indítása. Szükségesnek mutatkozik további ügyvédek bevonása, vidéki jogi szakemberek megkeresése. Idén júniusban sikerült olyan közjegyzőt találni, aki szívesen fogad meleg ügyfeleket is.

A tervek között szerepel – az egyesület közgyűlése döntésének függvényében – a Meleg Jogsegély Szolgálat önálló jogi személyiségének kialakítása. A 2001–2002. évben megvalósítandó közösségépítő program szerint vidéki meleg csoportosulásokat kutatnánk fel, s felajánljuk segítségünket egyesületek, társadalmi szervezetek létrehozására abból a célból, hogy regionális, jogilag is létező szervezeteket alkothassanak, ellen-súlyozva a meleg mozgalom főváros-centrikusságát.

JEGYZETEK

1. A százalékos adatok kerekítettek.
2. A 7/1996 (VII. 30.) HM–NM együttes rendelet 037-es mellékletének a) pontja és a 12/1997 (V. 16.) HM ren-

delet 037-es mellékletének a) pontja. A Meleg Jogsegély Szolgálat a tudomány mai állásával ellentétes szemlélet és megfogalmazás emberi méltóságot sértő volta miatt 2001. májusában az Alkotmánybíróságnál utólagos normakontrollt kezdeményezett.

3. A 14/1995. (III. 13.) AB határozat megállapította: ellentétes az alkotmánnyal, hogy azok a jogszabályi rendelkezések, amelyek az érzelmi, szexuális és gazdasági közösségben házasságon kívül együtt élő, kapcsolatukat nyilvánosan vállaló személyekre nézve jogokat és kötelességeket állapítanak meg, csakis a Polgári törvénykönyv fogalom-meghatározása szerinti élettársi viszonyhoz fűznek jogkövetkezményeket. Egyben az eljárást felfüggesztette, és felhívta a jogalkotót, hogy a határozat szellemében alkosson törvényt az azonos neműek élettársi viszonyáról. Az Országgyűlés az 1996. évi XLII. törvénnyel módosította a Ptk. 578/G és 685/A §-át, ezzel az eddig csupán különnemű párokra vonatkozó szabályozást kiterjesztette az azonos neműek együttélésére is. A törvénymódosítás 1996. június 19. napján lépett hatályba.
4. A magyar szabályozási modell szerint – amit a 20. század közepén a Legfelsőbb Bíróság által irányított ítélkezési gyakorlat alakított ki, majd a törvényalkotó kodifikált – az élettársi viszony tényviszony. Az érzelmi és gazdasági közösség kialakulásával egyidejűleg, ráutaló magatartással bármilyen hatósági aktus vagy írásos magánjogi

szerződés nélkül is létrejön, és mindaddig tart, amíg az életközösség fennáll. Az érintettek – a szerződéses szabadság elveivel összhangban – természetesen nincsenek elzárva attól, hogy élettársi viszonyuk tartalmát írásos megállapodásba foglalják, és adott esetben a Ptk. diszpozitív rendelkezéseitől eltérjenek.

5. A Btk. 199. §-a értelmében az a tizennyolcadik életévét betöltött személy, aki ennél fiatalabb, azonos nemű személlyel fajtalanodik, bűntettet követ el, és három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő. A Lambda Budapest Baráti Társaság, a Homérosz Egyesület, a Magyar Zsidó Leszbikus és Gay Csoport már 1993. szeptember 13. napján az Alkotmánybírósághoz fordult utólagos normakontrollt kezdeményezve, ezt követően általános hatáskörű első- és másodfokú bírák – a büntetőeljárás egyidejű felfüggesztése mellett – kérték (először 1998-ban) az Alkotmánybíróság állásfoglalását a jogszabályhely alkotmányossága kérdésében. A testület – az ésszerű eljárási határidő kereteit túllépve – nyolc éve nem dönt az ügyben, fenntartva egy olyan jogszabály hatályát, amely embercsoportok közt nyilvánvaló különbséget tesz pusztán szexuális orientáció alapján. A formális jogegyenlőtlenséget megtestesítő paragrafus léte drámaian megnehezíti a meleg polgári jogi mozgalmak munkáját, egyben lehetőséget ad a melegekkel szembeni fellépésre az „ifjúság védelmének” hangoztatása mellett.